

Az adócsaló hálózatok elleni fellépés válsága a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál

Horváth Andrásnak, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) ellenőrzési szakkoordinatorának
nyilatkozata a 2013. november 8-i sajtótájékoztatón

Magyarország miniszterelnöke 2011 szeptemberében arra figyelmeztette az adóhivatalt, hogy jobban kell teljesítenie az adócsalások elleni küzdelemben. A felhívás, amely valós problémakört jelzett, sajnálatos módon terméketlen talajra hullott: az azóta eltelt két év történései alapján kijelenthető, hogy **az adóhivatal nem tudott gátat szabni a legfertőzöttebb adózási területeken már régóta fennálló adócsalási magatartásoknak**. Sőt az általános forgalmi adót érintően bizonyítékaink vannak arra, hogy **a csalárd ügyletek száma** s az azok révén elcsalt áfa összege bizonyos szektorokban **számottevő mértékben megnövekedett**. A helyzet súlyosságát jól érzékelteti, hogy a 2011. évben **csak** az áfacsalásokból megközelítőleg 1700 milliárd forint kára keletkezett az állami költségvetésnek.

Az okok szerteágazóak, de néhányunk megfigyelései, illetve tapasztalatai alapján lényegében három fő pontban összefoglalhatóak:

1. A NAV mára pusztán pénzbeszedő és kiutaló szervezetté vált, **ellenőrzési funkciója gyakorlatilag működésképtelen**, a legfertőzöttebb területeken a jogkövető magatartás kikényszerítésére alkalmatlanná vált. Mindez abban is megmutatkozik, hogy a csalárd adózói magatartásokat leleplezni és visszaszorítani képes **humán erőforrásokkal pazarló módon gazdálkodik**, sőt a rendszer hibáit kritikusan szemlélő, komoly szakmai múlttal rendelkező tisztviselőket félreállítja vagy munkájukat ellehetetleníti.

2. Hivatali visszaélések sora jellemzi a NAV működését. A kialakult állapotok egy 2007 óta tartó szervezetrombolási tevékenység következményei, ami miatt középszerű, könnyen befolyásolható közép- és felsővezetők kerültek meghatározó pozíciókba. Mindez megkönnyíti annak az állapotnak a fenntartását, ami **kivételezett helyzetben tart egy olyan adózói kört**, amely gazdasági teljesítményéhez képest csak csekély mértékben veszi ki részét a közteherviselésből, s a legfőbb haszonhúzója a szervezett bűnözői hálózatok által megvalósított áfa- és járulékcsalásoknak. Az úgynevezett **kiemelt adózók** (vagyis a legnagyobb gazdasági társaságok) általában kivételezett helyzetben vannak: **érdemi áfa- és járulék-ellenőrzés náluk nem történik, az esetlegesen elrendelt vizsgálatok pedig kevés eredménnyel zárulnak**. A jelenlegi állapotok fenntartásában érdekelt adóhivatali vezetők a közérdek képviselője helyett ezeknek a vállalkozásoknak és a mögöttük álló politikai-gazdasági érdekcsoportoknak az érdekeit képviselik a hivatalon belül, leplezve a törvénytelen adózói magatartásokat.

3. A NAV által nyilvánosságra hozott konkrét szám adatok is azt bizonyítják, hogy **az adóhivatal leginkább a fantom, illetőleg eltűnő cégek vonatkozásában tud kemény lenni**. Adómegállapításainak nagy része (évente több százmilliárd forint) e körre vonatkozik, az adók behajtásának reménye nélkül. Eközben **az igazi haszonhúzók, élvezve védettségüket, évente mintegy ezermilliárd forint összegű áfacsalást követnek el: jogszerűtlenül csökkentik adófizetési kötelezettségüket, illetve igényelnek és kapnak vissza óriási adóösszegeket**.

2011-től kezdődően az adóhivatalon belülről, jelentős magyar és külföldi piaci szereplőket tömörítő szerveződéستől, élelmiszeripari érdekvédelmi szervezetektől, más civil szervezetektől, valamint parlamenti képviselőktől **érkeztek jelzések kormányzati tényezőkhöz**, amelyekben rámutattak a fentiekben vázolt helyzet tarthatatlanságára, a súlyos piaci zavarokra, az adóhivatali teljesítmény gyengeségére, az adócsalások igen magas arányára, valamint arra, hogy ezeket a kedvezőtlen jelenségeket az adóhivatal gyökeres átalakításával és bizonyos területeken az áfa csökkentésével lehetne kiküszöbölni.

A gabona- és olajosmag-kereskedelmi szektorban bevezetett fordított adózáson kívül azonban **más területeken nem történtek az adócsalások mértékét jelentősen visszaszorítani képes érdemi intézkedések**, sőt még a valóban kritikus húsipari szektorban is elveszni látszik a hosszú egyeztetési folyamat eredményeként kialakult áfa-csökkentési terv.

Amikor pedig valamilyen külső vagy belső kihívás (bírálat, egyes területek fertőzöttségének a növekedése) éri a NAV-ot, illetőleg annak ellenőrzési szakterületét, akkor elővesz egyedi ügyeket, s azt a hivatal eredményes működéseként kommunikálja, illetőleg az ellenőrzési szakterületek aggasztó állapotát statisztikai mutatókkal leplezi. A hivatalban magas színről elvárt követelmény, hogy **„el kell adni magunkat”, ahelyett, hogy a kritikus szektorok adózási anomáliáinak a megszüntetésére és az azt elősegítő szervezeti megoldásokra, illetve megújulásra összpontosítanának.**

Felelős, az ország érdekeit szem előtt tartó kormánynak szerintünk a következőket kellene tennie. Kedvező irányú szervezeti és személyi változtatásokkal **működőképessé kell tenni az adóhivatal ellenőrzési tevékenységét**, különös tekintettel a határokon átnyúló, láncolatot ügyletek kezelésére. Ezzel párhuzamosan **haladéktalanul meg kell kezdeni a felkészülést a fordított adózási mód bevezetésére, illetve jelentős mértékű áfa-csökkentésre** az adócsalásokkal leginkább érintett szektorokat érintően. Ez Magyarországon sok szektort jelent, melyek közül kiemelendő az alapvető élelmiszerek piaca, amely vonatkozásában egyébként Európa-szerte alacsony adókulcsokkal találkozhatunk (kivéve az adócsalásokkal terhelt közép-európai régiókat).

Hiba volt a jelenlegi kormányzat részéről, hogy annak idején különadó bevezetésével próbált meg valamit (nem sokat) visszaszerezni a kiskereskedelmi láncoknál elcsalt adóösszegekből, holott inkább az adóhivatali működést kellett volna olyan módon megszervezni, hogy eredményesebben léphessen fel a szervezett adócsaló hálózatok kiterjedt működésével szemben.

Hiábavaló azonban abban reménykedni, hogy bármilyen kormányzati (vagy adóhivatali) lépés komoly változásokat fog hozni a feketegazdaság elleni küzdelemben akkor, **ha nem kerülnek megszüntetésre azok a közérdeket sértő káros közigazgatási-gazdasági-politikai kapcsolatok (legyenek a mögöttes szereplők bármelyik politikai oldalon), amelyek az adóügyek törvényellenes befolyásolására irányulnak, és amelyek elsőrendű felelősei a hivatali visszaélésekkel tarkított korrupciós cselekményeknek.**

A fentiekkel összhangban egy feljelentést juttattam el az ügyészséghez a NAV-ban tapasztalt hivatali visszaélésekről, és jelzéssel éltem az adóhivatal törvénysértő ellenőrzési gyakorlata miatt.

S végezetül köszönetemet fejezem ki azoknak a kormánypárti és ellenzéki országgyűlési képviselőknek, civil szervezeteknek, valamint tisztviselőtársaimnak, akik az elmúlt években megpróbálták fellépni a közélet és a közigazgatás számos területén megfigyelhető visszaélések ellen. Egyúttal kérem mindenkit, hogy segítsék a közélet és a közigazgatás megtisztulását célzó tevékenységünket.